

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sotilasvammalain 6 ja 17 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalakia siten, että sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, voidaan korvata yksityisessä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös silloin, kun sen tarve johtuu muusta kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Korvauskäsittelyn yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi sotilasvammalakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että sotilasvammalain mukainen

hautausapu voitaisiin maksaa sotainvalidin kuolinpesälle ilman erillistä hakemusta ja selvitystä suoritetuista hautauskustannuksista. Pykälästä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi maininta hautausavun suorittamisesta vainajan ruumiin katoamisen vuoksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Laitoshuolto

Sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentin mukaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata valtion varoista laitoshuolto tai osa-aikainen laitoshuolto myös, milloin niiden tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Sotilasvammalain eräiden säännösten soveltamisesta annetun asetuksen (1117/1985) 4 §:n mukaan edellytyksenä laitoshuollon tai osa-aikaisen laitoshuollon korvaamiselle sotilasvammalain mukaan on, että henkilön huoltamista kotona ei vamman tai sairauden aiheuttaman terveydentilan pitkällisen heikentymisen takia voida pitää kohtuullisena.

Sotainvalidin, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähemmän kuin 30 prosenttia, laitoshuolto tai osa-aikainen laitoshuolto korvataan vain, jos sen tarve johtuu korvatusta vammasta tai sairaudesta. Käytännössä tämä on harvinaista, koska etenkin pitkäaikaisen laitoshuollon tar-

peen syyt lievävammaisilla sotainvalideilla ovat yleensä korkeaan ikään ja vaikeisiin sairauksiin liittyviä, eivätkä sotavammasta johtuvia.

Vähintään 30 prosentin invalidit voivat saada maksuttomasti pysyvää laitoshuotoa joko oman kotikuntansa järjestämänä tai eri puolilla maata sijaitsevilla sotainvalidien sairaus- ja veljeskodeissa sekä eräissä muissa Valtiokonttorin kilpailuttamismenettelyssä hyväksytyissä laitoksissa. Sotainvalidien sairaus- ja veljeskoteja ja muita laitoshuotoa tarjoavia yksityisiä laitoksia on yhteensä 38.

Ruotsissa vakinaisesti asuville, vähintään 30 prosentin työkyvyttömyysasteen omaaville sotainvalideille korvataan sotilasvammalain nojalla ympärivuorokautista tai osa-aikaista laitoshuoltoa vastaava hoito Ruotsissa. Valtiokonttori päättää hoidon hankkimisesta ja järjestämisestä Ruotsissa.

Vähintään 30 prosentin sotainvalideja on tällä hetkellä noin 5 700. Heistä jatkuvassa laitoshoidossa on vajaat 900.

Invalideja, joiden työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, on noin 1 150. Suurin osa heistä asuu kotonaan kotipalveluiden ja kotisai-

raanhoidon turvin. Osa heistä tarvitsee runsaasti palveluja selviytyäkseen kotona. Sotainvalideille, joiden työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia, korvataan sosiaalihoitolain (710/1982) 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisista kotipalveluista, 4 kohdan mukaisista asumispalveluista, omaishoidon tuesta sekä kansanterveystalain (66/1972) 14 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisista sairaanhoidon palveluista aiheutuneet kustannukset.

1.2. Hautausapu

Valtiokonttori maksaa sotilasvammalain 17 §:n mukaan hautausapua, jos sotainvalidille vahvistettu työkyvyttömyysaste oli vähintään 20 prosenttia. Mikäli invalidin kuolema aiheutui korvattavasta vammasta tai sairaudesta, hautausapua maksetaan myös alle 20 prosentin invalidin kuoleman jälkeen. Hautausapu on perusmäärältään vuoden 1995 tasossa 1 599,65 euroa. Se suoritetaan kuitenkin vuosittain työntekijäin eläkkeiden indeksikorotuksia koskevien säännösten mukaisesti tarkistettuna. Hautausavun suuruus vuonna 2007 on 2 107,95 euroa.

Täysimääräinen hautausapu voidaan maksaa vainajan kuolinpesälle, jos hautauskustannukset on suoritettu kuolinpesän varoista. Muussa tapauksessa suoritetaan hautausapua sille, joka on pitänyt huolta hautaamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä. Tällöin hautausapua ei myönnetä kuitenkaan enempää kuin kuolinpesälle voitaisiin suorittaa. Mikäli hautauskustannukset on suoritettu kuolinpesän varoista, hautausapu maksetaan ilman selvitystä kulujen suuruudesta.

Valtiokonttori antaa hautausavun suorittamisesta päätöksen. Hautausavun keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2006 oli 24 päivää. Vuonna 2006 Valtiokonttori myönsi invalidin kuoleman johdosta noin 1 200 hautausapua. Lähivuosina hautausapujen määrän arvioidaan pysyvän samalla tasolla. Hautausapuasioiden käsittely ja ratkaiseminen vaatii noin yhden henkilötyövuoden panoksen Valtiokonttorissa.

Valtiokonttori voi maksaa sotilasvammalain mukaan hautausavun ilman hakemustakin vainajan kuolinpesälle. Näissäkin tapauksissa Valtiokonttori joutuu ennen hautaus-

apupäätöksen antamista selvittämään joltakin kuolinpesän osakkaalta, onko hautauskustannukset suoritettu kuolinpesän varoista. Hakemuksen tekeminen nopeuttaa asian käsittelyä, koska hakemuksessa on jo maininta siitä, että hautauskustannukset on suoritettu kuolinpesän varoista. Muulle kuin kuolinpesälle tulevaa hautausapua on aina haettava.

Kun hautausapu myönnetään kuolinpesälle, lähetetään hautausapu vainajan elinkorkotilille eli sille tilille, jolle Valtiokonttori hänen elässään on maksanut sotilasvammalain mukaisen elinkoron ja muut korvaukset. Jos elinkorkotili ei ole voimassa ja kuolinpesään kuuluu leski, lähetetään hautausapu yleensä lesken ilmoittamalle tilille. Silloin kun elinkorkotili ei ole voimassa eikä kuolinpesässä ole leskeä annetaan asiassa ensin pelkkä hautausapupäätös, mutta rahoja ei lähetetä ennen kuolinpesänselvitystä. Selvityksen tarkoituksena on saada kaikilta kuolinpesän osakkailta valtakirjat hautausavun maksamista varten jollekin nimetylle henkilölle tai selvitys kuolinpesän tilistä, jolle hautausapu voidaan maksaa.

Käytännössä hautausapu maksetaan muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta invalidin elinkorkotilille, joka hänen kuoltuaan siirtyy kuolinpesän hallintaan. Muulle kuin kuolinpesälle hautausapua on laskujen perusteella 2000 luvulla vuosittain maksettu vain muutamissa tapauksissa, joinakin vuosina ei ollenkaan. Esimerkiksi vuonna 2007 heinäkuun loppuun mennessä on tullut vain yksi hakemus, jossa hautausapua haetaan laskujen perusteella muulle kuin kuolinpesälle, vuonna 2006 tällaisia hakemuksia tuli 4, vuonna 2005 1 ja vuonna 2004 ei yhtään. Muu taho on yleensä hautaamisesta huolehtinut kunta tai joku kuolinpesän osakas.

Hautausapua koskevan 17 §:n mukaan kuolinpesälle voidaan suorittaa hautausapua myös silloin, jos hautausta vainajan ruumiin katoamisen vuoksi ei ole voitu toimittaa. Kyseinen lainkohta mahdollisti hautausavun suorittamisen sodassa kadonneiden jälkeen ja sitä sovellettiin 1940 luvun lopulla ja 1950 luvulla. Kyseistä lainkohtaa ei ole nykyisin jouduttu soveltamaan. Se olisi nykyisin sovellettavissa vain sotilasvammakorvausta saavan sotainvalidin katoamistapauksessa, jolloin hänen kuolinpesälleen voitaisiin

myöntää kuolleeksi julistamisen jälkeen hautausapua, vaikka hautajaiskustannuksia ei olisi syntynytäkään.

Sotainvalidien lukumäärä on vuoden 2007 lopussa noin 11 400 ja heidän keski-ikä on noin 86 vuotta.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Laitoshuolto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 6 §:n 5 momenttia niin, että vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 25 prosenttia, voidaan korvata laitoshuolto- ja osaikainen laitoshuolto, myös silloin kun sen tarve johtuu muusta kuin korvatusista vammasta tai sairaudesta. Ehdotettu muutos koski myös Ruotsissa asuvia sotainvalideja.

Sotilasvammalain 6 §:n 5 momentissa säädetään myös jaksottaisen laitoshoidon antamisesta 20 ja 25 prosentin sotainvalideille. Laitoshuolto-oikeuden ulottaminen 25 prosentin sotainvalideille tekee jaksottaisen laitoshoidon heidän osaltaan tarpeettomaksi. Sen vuoksi jaksottaista laitoshuoltoa koskevaa momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan viittaus 25 prosentin sotainvalideihin.

Lisäksi sotilasvammalain 6 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 momentti, jonka mukaan laitoshuolto 25 prosentin sotainvalideille voitaisiin korvata, mikäli palvelun on tuottanut yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö.

Esityksessä tarkoitettu laitoshuolto voitaisiin siten järjestää jossakin Valtiokonttorin kilpailutuksen perusteella hyväksymässä yksityisessä laitoksessa. Mikäli 25 prosentin sotainvalidi olisi laitoshoidossa kunnan tai kuntayhtymän laitoksessa, ei korvausta sotilasvammalain nojalla voitaisi maksaa. Näin siksi, että uudistus on vuoden 2008 talousarvioesityksen mukaan tarkoitus rahoittaa Rahaautomaattiyhdistyksen voittovaroin arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin sekä sotilasvammalain 6 d §:n perusteella. Mainitut lainkohdat eivät mahdollista Rahaautomaattiyhdistyksen voittovarojen käyttämistä julkisen palveluntuottajan tuottaman palvelun korvaamiseen.

2.2. Hautausapu

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 17 § siten, että hautausapu voitaisiin suorittaa kuolinpesälle selvittämättä, onko hautauskustannukset suoritettu kuolinpesän varoista. Kyseinen muutos nopeuttaisi hautausavun maksamista. Muutos mahdollistaisi hautausavun maksamisen invalidin korvaustilille heti kun tieto hänen kuolemastaan on tullut omaisilta tai väestötietojärjestelmästä valtiokonttorin atk-pohjaiseen korvausrekisteriin.

Niissä harvoissa tapauksissa, joissa joku kuolinpesän ulkopuolinen on pitänyt huolta hautaamisesta, voitaisiin hänelle korvata hautauksesta aiheutuneiden kustannusten määrä kuten nykyisinkin. Jos ulkopuolinen on suorittanut hautauskustannuksia hautausavun määrää vähemmän, erotus voitaisiin maksaa kuolinpesälle. Mikäli hautausapu on maksimimääräisenä jo ehditty suorittaa vainajan tilille, ulkopuolinen voisi velkoa hautauskustannuksia vainajan kuolinpesältä kuten nykyisinkin.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi sotilasvammalain 17 §:stä tarpeettomana maininta hautausavun suorittamisesta silloin, jos hautausvainajan ruumiin katoamisen vuoksi ei ole voitu toimittaa. Mahdollisessa invalidin katoamistapauksissa hautausapu voitaisiin ilman tätä mainintaakin suorittaa kuolinpesälle kuolleeksi julistamisen jälkeen, kun hautausavun suorittaminen kuolinpesälle ei enää edellyttäisi selvitystä hautauskustannusten suorittamisesta kuolinpesän varoista.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Laitoshuolto

Ehdotettu uudistus toisi kokonaan korvattavan laitoshuollon ja osaikaisen laitoshuollon piiriin arviolta noin 140 uutta invalidia. Osa niistä invalideista, jotka siirtyisivät laitoshuoltoon, ovat jo olleet valtion sotilasvammalain nojalla korvaamien kunnallisten avohuollon palvelujen piirissä tai heille on korvattu 10 viikkoa jaksottaista laitoshuoltoa vuodessa. Näiden asiakkaiden laitoshuoltoon siirtyminen aiheuttaisi vastaavasti säästöä avohuollon palvelujen ja jaksottaisen laitos-

hoidon osalta. Avohuollon palvelujen ja jaksottaisen laitoshoidon aiheuttama säästö huomioiden uudistus lisäisi valtion menoja noin 3,9 miljoonaa euroa vuonna 2008.

Laitoshuollon ja osa-aikaisen laitoshuollon korvaamisen laajentaminen koskemaan kaikkia vähintään 25 prosentin invalideja merkitsee tuntuvaa etua asianomaisille invalideille ja helpottaa heidän aviopuolisoidensa taloudellista asemaa.

3.2. Hautausapu

Ehdotettu hautausapua koskeva uudistus nopeuttaisi hautausavun maksamista, koska useimmissa tapauksissa hautausapu voitaisiin maksaa ilman selvityksiä vainajan kuolinpesälle. Uudistus mahdollistaisi hautausavun maksamisen vainajan tilille automaattisesti valtiokonttorin atk-pohjaisesta korvausjärjestelmästä, jolloin hautausapuasioiden käsitteystä säästyisi noin puoli henkilötyövuotta.

Tämä edellyttäisi pienehköjä muutoksia korvausjärjestelmään, mutta siitä ei aiheutuisi mainittavia kustannuksia. Muita valtiontaloudellisia vaikutuksia esityksellä ei ole.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa.

Valmistelun yhteydessä on kuultu Sotainvalidien Veljesliitto ry:tä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

sotilasvammalain 6 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentti ja 17 §, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 5 momentti laissa 990/2006 ja 17 § laissa 536/2001, sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 622/1965, 398/1978, 1225/1993, 1035/1999, 1022/2004 ja mainitussa laissa 990/2006, uusi 9 momentti, seuraavasti:

6 §

Sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 25 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Samoin edellytyksin voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 20 prosenttia, korvata laitoksessa annettua huoltoa enintään kymmenen viikkoa tai osa-aikaista huoltoa enintään 70 päivää vuodessa, ei kuitenkaan kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sosiaalihuoltolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa, sairaansijalla annettavaa ympärivuorokautista hoitoa, josta voitaisiin periä maksu potilaan maksukyvyn mukaan, eikä sairaansijalla annettavaa lyhytaikaista hoitoa, jonka

pääasiallisena tarkoituksena on lääkinnällisen kuntoutuksen antaminen. Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

Laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto voidaan korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, mikäli palvelun on tuottanut yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö.

17 §

Jos vamman tai sairauden seurauksena on ollut kuolema tai jos vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste hänen kuollessaan oli vähintään 20 prosenttia, vainajan kuolinpesälle maksetaan hautausapua 1 599,65 euroa. Siltä osin, kuin hautauskustannuksiin on käytetty muita kuin kuolinpesän varoja, hautausapua voidaan maksaa hautauskustannuksista vastanneelle, kuitenkin

niin, että hautausavun kokonaismäärä ei ylitä _____ Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
edellä tässä pykälässä säädettyä määrää. _____ kuuta 2008 .

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

sotilasvammalain 6 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä toukokuuta 1948 annetun sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentti ja 17 §, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 5 momentti laissa 990/2006 ja 17 § laissa 536/2001, sekä

lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 622/1965, 398/1978, 1225/1993, 1035/1999, 1022/2004 ja mainitussa laissa 990/2006, uusi 9 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Samoin edellytyksin voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia *mutta vähemmän kuin 30 prosenttia*, korvata laitoksessa annettua huoltoa enintään kymmenen viikkoa tai osa-aikaista huoltoa enintään 70 päivää vuodessa, ei kuitenkaan kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sosiaalihuoltolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa, sairaansijalla annettavaa ympärivuorokautista hoitoa, josta voitaisiin periä maksu potilaan maksukyvyyn mukaan, eikä sairaansijalla annettavaa lyhytaikaista hoitoa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on lääkinnällisen kuntoutuksen antaminen. Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

Ehdotus

6 §

Sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, korvataan sairaanhoitona myös määräaikainen lääkärintarkastus, työ- tai toimintakyvyn palauttamista tai säilyttämistä tarkoittava kuntouttaminen sekä laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto. Vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 25 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Samoin edellytyksin voidaan vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 20 prosenttia, korvata laitoksessa annettua huoltoa enintään kymmenen viikkoa tai osa-aikaista huoltoa enintään 70 päivää vuodessa, ei kuitenkaan kunnan tai kuntayhtymän järjestämää sosiaalihuoltolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa, sairaansijalla annettavaa ympärivuorokautista hoitoa, josta voitaisiin periä maksu potilaan maksukyvyyn mukaan, eikä sairaansijalla annettavaa lyhytaikaista hoitoa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on lääkinnällisen kuntoutuksen antaminen. Lisäksi voidaan kuntouttaminen, vaikka kuntouttamisen tarve ei johtuisikaan korvatusta vammasta tai sairaudesta, korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia.

17 §

Milloin vamman tai sairauden seurauksena on ollut kuolema tai milloin vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste hänen kuollessaan oli vähintään 20 prosenttia, suoritetaan hautausapua 1 599,65 euroa vainajan kuolinpesälle, jos sen varoista on suoritettu hautauskustannukset tai jos hautausta vainajan ruumiin katoamisen vuoksi ei ole voitu toimittaa. Muussa tapauksessa suoritetaan hautausapua sille, joka on pitänyt huolta hautaamisesta, siitä aiheutuneiden kustannusten määrä, ei kuitenkaan enempää kuin kuolinpesälle saadaan suoritaa.

17 §

Laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto voidaan korvata vahingoittuneelle tai sairastuneelle, jonka työkyvyttömyysaste on 25 prosenttia, mikäli palvelun on tuottanut yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö.

Jos vamman tai sairauden seurauksena on ollut kuolema tai jos vahingoittuneen tai sairastuneen työkyvyttömyysaste hänen kuollessaan oli vähintään 20 prosenttia, vainajan kuolinpesälle maksetaan hautausapua 1 599,65 euroa. Siltä osin, kuin hautauskustannuksiin on käytetty muita kuin kuolinpesän varoja, hautausapua voidaan maksaa hautauskustannuksista vastanneelle, kuitenkin niin, että hautausavun kokonaismäärä ei ylitä edellä tässä pykälässä säädettyä määrää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-

mikuuta 2008.